

ДОВІДКА

про результати публічного громадського обговорення проєкту професійного стандарту
“Психотерапевт”

м. Київ

26.04.2024

Суб'єкт перевірки **Національне агентство кваліфікацій**

Розробником **Національною психологічною асоціацією** відповідно до Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 373 (далі – Порядок), завершено процес публічного громадського обговорення проєкту професійного стандарту «Психотерапевт».

Результати обговорення:

Позиція проєкту професійного стандарту	Пропозиція		Враховано/ не враховано/ знято в процесі обговорення	Обґрунтування причин неврахування
	Текст з поясненням	Суб'єкт подання		
П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	ОП Практична психологія рівень магістра в державних інститутах післядипломної освіти відповідають вимогам Міністерств освіти та охорони здоров'я. Для того, щоб називати себе психотерапевтом, як і будь-якому іншому випускнику денної чи заочної форми не ІПО, спеціаліст має пройти додаткове навчання, яке триває декілька років + акредитація і виконати умови для неї. У такому разі доцільніше звучить вимога про загальну кількість	Жовтун Марина Сергіївна, членкиня НПА	Не враховано	Згідно більшості професійних стандартів з психотерапії основною вимогою є <u>психологічна</u> освіта здобута у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», “Практична психологія” або прирівняних до неї. Загальна тривалість якої не

	кредитів ЄКТС здобутих як на магістратурі, попередній до ОП Практична психологія в ІПО, так і кредити в ІПО власне.			менше 5 років денної форми навчання або 330 кредитів ЄКТС.
	розділ II, п.7., абзац 3 Встановити нижній поріг академічної освіти до 300 кредитів ЄКТС (замість 330 кредитів) Обґрунтування: В різні роки психологи отримували освіту за різними освітніми програмами з різною кількістю кредитів, особливо до 2005 року. Так, наприклад, здобуття кваліфікаційного рівня «спеціаліст» (який зараз прирівняний до рівня «магістр») тривало 1 рік, тож має меншу кількість годин і кредитів. 300 кредитів ЄКТС вимагають також найкращі фахові професійні асоціації, як-от стандарт ЄвроПсі від EFPA		Не враховано	Стандарт Європсі розраховує кредити наступним чином - один кредит дорівнює 25 годин. Всього у оновленій версії Європсі (липень 2023 р.) зазначено про 360 ЄКТС. Всього 360 x 25 = 9 000 годин В свою чергу, відповідно до національних розрахунків один кредит дорівнює 30, що виходить 330 кредитів x 30 годин = 9 900. Зазначена вимога у 330 кредитів визначена законодавством України як мінімальна для отримання освіти за рівнем бакалавра та магістра
II. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	розділ II, п.7., абзац 3 Пропонуємо конкретизувати формулювання про можливість отримання психотерапевтичної освіти при університеті: чи важливо, щоб така освітня програма мала акредитацію за певним методом психотерапії і на рівні бакалаврів, і на рівні магістрів Обґрунтування: Станом на сьогодні більш поширеною є практика, коли здобувачі вищої освіти		Не враховано	Питання акредитації програм не є предметом даного Стандарту. Стандарт не має визначати де буде реалізовуватись програма спеціалізації, він лише визначає загальні вимоги до освіти та компетенцій

	отримують кваліфікаційний рівень бакалавра як загально академічну підготовку, а магістерська програма може мати спеціалізацію, в тому числі за методом психотерапії (у разі такої акредитації). Вважаємо важливим уточнити це в тексті			
П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	<p>розділ II, п.7., абзац 3 Пропонуємо додати ще 1 опцію отримання кваліфікації «Психотерапевта»: «за освітніми програмами з психотерапії (за певним визнаним українським законодавством підходом чи методом), ліцензованими в МОН у якості післядипломної освіти/ підвищення кваліфікації в закладах вищої освіти. Ця програма передбачає теоретичну, практичну і супервізійну частини, а також отримання власного досвіду і триває не менше, ніж 4-річна програма».</p> <p>Обґрунтування: Поточна версія стандарту робить слушний наголос на базовій психологічній освіті. Однак, післядипломна освіта за певним методом може іноді відбуватися тако при ЗВО, але не в рамках магістерської підготовки, а як курс підвищення кваліфікації. Вважаємо помічним додати це роз'яснення.</p>		Не враховано	В Стандарті визначено необхідність навчання за напрямом психотерапії, що визнано українським законодавством. В свою чергу, де буде реалізовано таке навчання, його форма не є предметом Стандарту

<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>розділ II, п.7 Пропонуємо у перелік спеціальностей освіти, які дозволяють у подальшому отримати професію «Психотерапевт», додати 255 «Медична психологія», оскільки саме ця спеціальність міститься також у відповідних поточних документах МОЗ щодо переліку немедичних спеціальностей. Крім того, через право перехресного вступу деякі фахівці можуть мати диплом бакалавра за спеціальністю 255 «Медична психологія», а диплом магістра — за 053 «Психологія».</p> <p>Обґрунтування: Звертаємо Вашу увагу на наказо № 1782 МОЗ України від 30.09.2022, в якому йдеться про введення немедичних спеціальностей «психотерапевт» та «клінічний психолог» до Переліку посад професіоналів із вищою немедичною освітою», в тому числі з освітою спеціальністю 255 «Медична психологія» (галузь знань 22 Охорона здоров'я), а також зазначені можливості проходження підвищення кваліфікації магістрів психології (053 спеціальність) за ліцензованими програмами для отримання 255 спеціальності як умову для отримання подальшої кваліфікації з «Психотерапії». В обговорюваному стандарті мова йде лише про 053 «Психологія». Вважаємо за потрібне або внести зміни у цей пункт, або надати роз'яснення в тексті.</p>		<p>Не враховано</p>	<p>Освітня програма 225 «Медична психологія» передбачає отримання кваліфікації «Лікар-психолог», що дозволяє займати посаду «Лікаря-психотерапевта» за критеріями МОЗ.</p> <p>Згідно зазначеному наказу № 1782 мова йде про «КЛІНІЧНИЙ ПСИХОЛОГ», що включений до спеціальності 053 «Психологія» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки», спеціалізація «Клінічна психологія».</p>
--	---	--	---------------------	--

	<p>П розділ. Пункт 7.1: «(загальна тривалість вищої освіти за вказаними спеціальностями не менше 5 років денної форми навчання або 330 кредитів ЄКТС) за освітніми програмами»</p> <p>Доповнити зноскою «Особи, які вивчилися відповідно до попередніх вимог, мають право на визнання своєї освіти на рівні, що відповідає цьому Стандарту.</p> <p>Обґрунтування: Вважаю, це доповнення спрямоване на впровадження принципу застосування нових вимог лише до нових студентів, однак водночас воно враховуватиме та визнаватиме досягнення та кваліфікації тих, хто вже успішно завершив свою освіту. Такий підхід базуватиметься на принципах незворотності закону та сприятиме недопущенню дискримінації за попередніми умовами навчання, які були підтримані державою.</p>	Шквира Маріанна, психолог, приватна практика	Не враховано	Статтею 58 Конституції України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає протиріч з Конституцією, оскільки визначає певні норми, дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому
П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	Надання можливості працювати за даними спеціалізаціями психологам, що мають виключно 330 кредитів ЄКТС у дипломі про вищу освіту на пряму обмежує можливість тих, хто закінчив навчання заочно чи в інститутах післядипломної освіти. Дана ініціатива виглядає як пряма дискримінація, критично обмежує право на роботу за спеціальністю, що фактично порушує права людини й загрожує її економічній безпеці. Саме тому прошу	Олена Лисенко, спеціаліста у сфері психологічної реабілітації та психотерапії	Не враховано	Статтею 58 Конституції України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає протиріч з Конституцією, оскільки визначає певні норми,

	<p>внести поправку у пропозицію до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, а саме у пункт №7 та зазначити, що право на отримання звання «клінічний психолог» та «психотерапевт» мають магістри та спеціалісти із дипломом про вищу освіту державного зразка.</p> <p>Українське законодавство, зокрема Конституція України, гарантує рівність усіх перед законом і забороняє дискримінацію. Встановлені вимоги необґрунтовано обмежують доступ до професії для осіб, які здобули освіту за іншими формами навчання.</p>			<p>дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому.</p> <p>Вимоги до підтвердження професійної кваліфікації, які прописані в стандарті не заперечують заочну форму здобуття освіти (за умови достатньої кількості кредитів ECTS).</p>
<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>В запропонованому Вами документі вказано, що набуття кваліфікації психотерапевта можливо виключно на основі магістерської (або «спеціаліста») навчальної програми, денної форми, 5 років. І тільки за галуззю 053 – Психологія; Практична психологія. Маємо зазначити, що даний пункт протирічить Страсбурзькій декларації психотерапії, яка є засадничим підґрунтям діяльності «Європейської Асоціації Психотерапії» (ЄАП) та «Української спілки психотерапевтів» (УСП). Згідно з якою кваліфікація психотерапевта може бути набута на основі гуманітарних або суспільних наук https://usp.community/documentation/39-strasburzka-deklaratsiia-z-psykhoterapii . Таким чином, дані вимоги віддаляють</p>	<p>Правління Київської філії ВГО «УСП»</p> <p>В. В. Савінов, тимчасово виконуючий обов'язки голови</p>	<p>Не враховано</p>	<p>Вимоги до підтвердження професійної кваліфікації, які прописані в стандарті не заперечують заочну форму здобуття освіти (за умови достатньої кількості кредитів ECTS).</p> <p>Згідно з частиною першою статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Водночас у розумінні Закону України «Про міжнародні договори України» <u>Страсбурзька декларація</u></p>

	українських фахівців-психотерапевтів від європейських стандартів, а не наближають до них.			<p><u>психотерапії, 1990 року не є міжнародним договором та не потребує надання згоди на її обов'язковість Верховною Радою України у формі ратифікації.</u></p> <p>У контексті міжнародного права такі, серед іншого, документи як декларації міжнародних організацій не є тим «жорстким» правом, яке зобов'язує державу діяти в певний спосіб. В свою чергу, при розробці професійних Стандартів, робоча група використовувала Європейські Стандарти, зокрема стандарт розроблений ЕАР (European Association of Psychotherapy) https://www.europsyche.org/ecp/ecp-standards/ де "заочної" форми навчання більше не існує і є важливість саме "денної" форми навчання.</p>
<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>В запропонованому документі отримання даної кваліфікації «Психотерапевт» – можливе лише за умови 5-річного навчання на спеціальності 053 – денна форма. В той час, як згідно Закону України про освіту від 01.07.2014 № 1556-VII. Отримання кваліфікації магістр психології можливе на основі наявності диплому про вищу освіту (бакалавра, спеціаліста, магістра будь якої спеціальності, як заочної так і денної форми). Таким чином, зазначені пункти</p>		<p>Не враховано</p>	<p>Вимоги до підтвердження професійної кваліфікації, які прописані в стандарті не заперечують заочну форму здобуття освіти (за умови достатньої кількості кредитів ECTS).</p> <p>Статтею 58 Конституції України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної</p>

	даного проекту суперечать як міжнародним так і українським діючим нормативно-правовим актам.			дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає протиріч з Конституцією, оскільки визначає певні норми, дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому. В свою чергу при розробці чинної версії Стандарту, робоча група користується Стандартами країн Європейського союзу, включаючи стандарт розроблений ЕАР (European Association of Psychotherapy) https://www.europsyche.org/ecp/eap-standards/ де ключовою вимогою є отримання очної форми освіти
П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	Враховуючи прийнятий в законодавстві принцип «Закон не має зворотної дії», вбачаємо суперечність у встановлених вище окреслених обмеженнях щодо термінів та форми навчання за спеціальністю «Психологія» з метою набуття кваліфікації психотерапевта.		Не враховано	Статтею 58 Конституції України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає

				<p>протирич з Конституцією, оскільки визначає певні норми, дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому</p>
<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>З огляду на вищезазначене, пропонуємо видалити з підпункту 1, пункту 7, розділу II поточення щодо виключно денної форми навчання, а саме – (загальна тривалість вищої освіти за вказаними спеціальностями не менше 5 років денної форми навчання або 330 кредитів ЄКТС)</p>		<p>Не враховано</p>	<p>Вимоги до підтвердження професійної кваліфікації, які прописані в стандарті не заперечують заочну форму здобуття освіти (за умови достатньої кількості кредитів ECTS).</p> <p>Статтею 58 Конституції України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає протирич з Конституцією, оскільки визначає певні норми, дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому</p>

<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>Пропонуємо залишити цей підпункт у такому формулюванні: (1) Дипломи магістра або спеціаліста у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», «Практична психологія» або прирівняних до неї (2) за освітніми програмами, акредитованими Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або іншими агентствами з акредитації, які мають визнання від МОН України, або самим МОН України (для освіти, яка здобувалася до створення НАЗЯВО).</p>		<p>Не враховано</p>	<p>Процедура розробки Стандарту передбачає обрання в якості прототипу, Стандарту інших країн, які мають високу якість послуг за напрямом. Для розробки цього Стандарту було взято приклад вимог до Стандартів європейських країн, зокрема European Association of Psychotherapy https://www.europsyche.org/ecp/e-cp-standards/</p>
<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>За умови ігнорування цих доповнень ми отримуємо ситуацію дискримінації в реалізації фахових компетенцій колег маємо ризики та появи кризи на ринку праці для фахівців, що здобули психотерапевтичну освіту за стандартами інших систем підготовки. Оскільки такі фахівці можуть втратити роботу як такі, що не відповідають закладеним в даному документі вимогам.</p>		<p>Не враховано</p>	<p>При розробці проекту Стандарту за основу було взято найкращі європейські підходи щодо формування вимог до спеціалістів, які надають психотерапевтичні послуги. Зазначені вимоги не є дискримінаційними оскільки встановлюють підґрунтя для забезпечення право особи та пацієнта на отримання послуг високої якості та попередження шкоди, яка може бути нанесена у випадку якщо вони надаватимуться фахівцем без відповідної професійної підготовки. Таким чином впровадження норм до певного рівня освіти та кваліфікації надавача послуг ставить метою забезпечення право</p>

				громадянина на отримання якісної допомоги
<p>П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи</p>	<p>Також, вбачаємо доцільним для уникнення цих ризиків передбачити механізм адаптації до нових стандартів для фахівців спеціальності 053, які отримали психотерапевтичну освіту за стандартами Страсбурзької декларації психотерапії.</p>		<p>Не враховано</p>	<p>Згідно з частиною першою статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Водночас у розумінні Закону України «Про міжнародні договори України» <u>Страсбурзька декларація психотерапії, 1990 року не є міжнародним договором та не потребує надання згоди на її обов'язковість Верховною Радою України у формі ратифікації.</u></p> <p>У контексті міжнародного права такі, серед іншого, документи як декларації міжнародних організацій не є тим «жорстким» правом, яке зобов'язує державу діяти в певний спосіб. В свою чергу, при розробці професійних Стандартів, робоча група використовувала Європейські Стандарти, зокрема стандарт розроблений ЕАР (European Association of Psychotherapy) https://www.europsyche.org/ecp/ecp-standards/</p> <p>Статтею 58 Конституції</p>

				України передбачено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Зазначений професійний Стандарт не передбачає протиріч з Конституцією, оскільки визначає певні норми, дія яких розпочинається лише після набуття Стандартом чинності та для фахівців, які наразі отримують освіту або отримуватимуть її в майбутньому
П. 7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи	<p>В пункті 2 пункту 7, розділу II, як передумова отримання кваліфікації «Психотерапевт» вказано – «Сертифікат про повне, завершене навчання або акредитацію у визнаному українським законодавством підході психотерапії, отримані у визнаній міжнародною спільнотою інституції, яке передбачає теоретичне навчання, практику та супервізію випадків». Проте посилання на перелік зазначених затверджених українським законодавством психотерапевтичних методів відсутнє.</p> <p>Пропозиція: З огляду на це, підпункт 2 пункту 7, розділу II (Загальні відомості про професійний стандарт) пропонуємо доповнити переліком визнаних</p>		Частково враховано	Перелік визнаних українським законодавством методів психотерапевтичного впливу має визначатись окремим нормативно-правовим актом та не є предметом Стандарту. З метою врегулювання зазначеного питання Міністерством охорони здоров'я було затверджено Наказ “Про організацію надання психосоціальної допомоги населенню”

	українським законодавством підходів психотерапії та визнаних міжнародною спільнотою інституцій, які надають таку освіту. За відсутності такого затвердженого переліку, пропонуємо сформулювати такий перелік згідно діючих навчальних програм психотерапевтичної освіти ЄАП і УСП.			
V. Опис трудових функцій	Виправити одрук на с. 13 проекту у п. Д1.У3, де дублюється слово «етичні».		Врахована	
П. 6. Професійна (професійні) кваліфікація (кваліфікації), її (їх) рівень згідно з Національною рамкою кваліфікацій	Пункт 6 «Професійна (професійні) кваліфікація (кваліфікації), її (їх) рівень згідно з Національною рамкою кваліфікацій» розділу II «Загальні відомості про професійний стандарт» Психотерапевт, 7 рівень НРК Пункт 2 «Професійний розвиток» розділу III «Здобуття професійної кваліфікації та професійний розвиток» Назва професійної та/або часткової професійної кваліфікації: Психотерапевт III кваліфікаційної категорії; Психотерапевт II кваліфікаційної категорії; Психотерапевт I кваліфікаційної категорії Психотерапевт вищої кваліфікаційної категорії <i>Обґрунтування:</i>	Одинець Олександра, фахівець I категорії відділу супроводження рамок кваліфікацій управління кваліфікацій секретаріату Національного агентства кваліфікацій	Враховано	Зауваження враховано в пункті 6 «Професійна (професійні) кваліфікація (кваліфікації), її (їх) рівень згідно з Національною рамкою кваліфікацій» розділу II «Загальні відомості про професійний стандарт».

	<p>У проєкті професійного стандарту наявна невідповідність назв професійних кваліфікацій, а саме: у пункті 6 розділу II зазначена лише одна професійна кваліфікація «психотерапевт», тоді як у пункті 2 розділу III прописані професійні кваліфікації, яких немає у пункті 6 розділу II.</p>			
	<p>2. Професійний розвиток: 1) з присвоєнням наступної професійної кваліфікації (назва професійної та/або часткової професійної кваліфікації; суб'єкти, уповноважені законодавством на присвоєння/підтвердження та визнання професійних кваліфікацій) Психотерапевт III кваліфікаційної категорії Стаж роботи під супервізією за професійною кваліфікацією «Психотерапевт» 1 рік. Безперервний професійний розвиток (40 годин).</p> <p><i>Замінити на:</i></p> <p>2. Професійний розвиток: 1) з присвоєнням наступної професійної кваліфікації (назва професійної та/або часткової професійної кваліфікації; суб'єкти, уповноважені законодавством на присвоєння/підтвердження та визнання професійних кваліфікацій)</p>	<p>Ніколайцева Софія, державний експерт експертної групи з питань розвитку системи надання соціальних послуг Директорату розвитку соціальних послуг Міністерства соціальної політики України</p>	<p>Враховано</p>	<p>Пропозиція змінити вимогу щодо наявності стажу роботи під супервізією з “1 рік” на “до 1-го року” враховано в пункті 2 розділ 3.</p>

	Психотерапевт III кваліфікаційн ої категорії	Стаж роботи під супервізією за професійною кваліфікацією «Психотерапевт» до 1-го року. Безперервний професійний розвиток (40 годин).		
--	---	--	--	--

Президентка ГС «Національна психологічна асоціація»
 Валерія ПАЛІЙ

